

แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการบริหารพัสดุภาครัฐตาม
หลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลอ่าวลึกน้อย อำเภออ่าวลึก จังหวัดกระบี่
Guidelines for Developing Public Participation in the Public Sector Material
Management Process at Ao Luek Noi Subdistrict Administrative Organization,
Ao Luek District, Krabi Province, Based on Good Governance Principles

ห่อเอน ต้าหลิ¹ อมร หวังอัครางกูร² ชันญชิตา ทิพย์ญาณ³

Roaen Tamleh¹ Amorn Wangukkarangkul² Chananchida Thipphaya³

1. สาขาวิชาการเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี จังหวัดสุราษฎร์ธานี

โทร 095-0968118 อีเมล 66052541020@student.sru.ac.th

2. สาขาวิชาการเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี จังหวัดสุราษฎร์ธานี

โทร 082-6416446 อีเมล amornw.sru@gmail.com

3. สาขาวิชาการเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี จังหวัดสุราษฎร์ธานี

โทร 095-4279852 อีเมล chananchida.tip@sru.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการบริหารพัสดุภาครัฐ 2) ศึกษาปัญหาและอุปสรรคการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการบริหารพัสดุภาครัฐ และ 3) เสนอแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการบริหารพัสดุภาครัฐตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลอ่าวลึกน้อย อำเภออ่าวลึก จังหวัดกระบี่ ใช้รูปแบบการวิจัยแบบผสมวิธี โดยการวิจัยเชิงปริมาณ ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่อาศัยอยู่ในเขตตำบลอ่าวลึกน้อย จำนวน 378 คน สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกด้วยวิธีเจาะจงจากคณะผู้บริหาร สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ข้าราชการ ผู้นำท้องถิ่น และตัวแทนภาคประชาชน จำนวน 10 คน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการพรรณนา

ผลการวิจัย พบว่า 1) การมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการบริหารพัสดุภาครัฐ ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านหลักความคุ้มค่า ด้านหลักคุณธรรม ด้านหลักความรับผิดชอบ ด้านหลักการมีส่วนร่วม ด้านหลักความโปร่งใส และด้านหลักนิติธรรม 2) ปัญหาและอุปสรรคการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการบริหารพัสดุภาครัฐ คือ ปัญหาการขาดความรู้ ความเข้าใจและข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารพัสดุ ปัญหาด้านการสื่อสารและการเข้าถึงข้อมูล และขาดความต่อเนื่องของกลไกการมีส่วนร่วม 3) แนวทางการพัฒนา การมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการบริหารพัสดุภาครัฐตามหลักธรรมาภิบาล คือ องค์การบริหารส่วนตำบลอ่าวลึกน้อยควรจัดกิจกรรมอบรมเชิงปฏิบัติการที่อธิบายขั้นตอนการบริหารพัสดุภาครัฐ สิทธิและหน้าที่ของประชาชน รวมถึงวิธีการตรวจสอบและร้องเรียนให้มีรูปแบบที่เข้าใจง่าย ใช้

ภาษาท้องถิ่น และจัดขึ้นอย่างต่อเนื่อง เพิ่มช่องทาง การเผยแพร่ข้อมูลและวิธีการสื่อสารที่เหมาะสม ปรับปรุงระบบการเผยแพร่ข้อมูล เช่น ใช้เสียงตามสายในชุมชน วิทยุชุมชน กลุ่มไลน์ และสร้างแรงจูงใจและแรงขับเคลื่อนภายในชุมชน โดยควรมีการยกย่องหรือให้รางวัลแก่บุคคลหรือชุมชนที่มีบทบาทในการมีส่วนร่วม

คำสำคัญ: การมีส่วนร่วม หลักธรรมาภิบาล การบริหารพัสดุภาครัฐ องค์การบริหารส่วนตำบล

Abstract

This research aims to 1) study the level of public participation in the public sector material management process; 2) study the problems and obstacles to public participation in the public sector material management process; and 3) propose guidelines for developing public participation in the public sector material management process at Ao Luek Noi Subdistrict Administrative Organization, Ao Luek District, Krabi Province, based on good governance principles. A mixed-method research approach was used. A quantitative methodology was used to collect data from a sample of 378 residents of Ao Luek Noi Subdistrict. Data analysis included frequency, percentage, mean, and standard deviation. Qualitative methods utilized in-depth interviews with ten executives, Subdistrict Administrative Organization council members, civil servants, local leaders, and civil society representatives. The data was analyzed using a descriptive method.

The results showed that 1) overall, public participation in the public sector material management process was at a moderate level. The criteria, from highest to lowest, were value for money, morality, responsibility, participation, transparency, and the rule of law. 2) Problems and obstacles to public participation in the public sector material management process included a lack of knowledge, understanding, and information regarding material management, communication and access to information, and a lack of continuity in participation mechanisms. 3) According to the proposed guidelines for developing public participation in the public sector material management process based on good governance principles, Ao Luek Noi Subdistrict Administrative Organization should organize workshops explaining public sector material management procedures, citizens' rights and duties, and procedures for auditing and filing complaints. The workshops should be organized in an easy-to-understand format, using local language, and be held on a continuous basis. They should increase channels and appropriate communication methods for disseminating information, improve the information dissemination system, such as using community loudspeakers, community radio, and Line groups, and create incentives and motivators within the community. Individuals or communities that contribute to participation should be recognized or rewarded.

Keywords: participation, good governance, government procurement management, Subdistrict Administrative Organization

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การบริหารพัสดุภาครัฐเป็นกระบวนการที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการดำเนินงานของภาครัฐ เนื่องจากเป็นการจัดการทรัพยากรที่มีจำกัดให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดและสามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างเหมาะสม มีบทบาทอย่างยิ่งในการขับเคลื่อนระบบราชการให้มีประสิทธิภาพและความโปร่งใส ระบบการบริหารพัสดุที่ดีช่วยให้หน่วยงานภาครัฐสามารถจัดหาและบริหารทรัพยากรที่จำเป็นสำหรับการดำเนินงานได้อย่างคุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุดต่อประชาชน มีความรวดเร็ว ประหยัด และมีประสิทธิภาพ (กวินทิพย์ ชาญพิพัฒน์ไพบุลย์, 2564 : 45-60) ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายที่มุ่งเน้นการพัฒนา ระบบราชการและการให้บริการสาธารณะที่โปร่งใสและมีคุณภาพ นอกจากนี้ การบริหารพัสดุที่มีประสิทธิภาพ ยังส่งเสริมการใช้ทรัพยากรอย่างยั่งยืน ซึ่งเป็นประโยชน์ในระยะยาวต่อการพัฒนาประเทศ อย่างไรก็ตาม กระบวนการดังกล่าวมักเป็นพื้นที่ที่เกิดปัญหาการทุจริตและการบริหารจัดการที่ไม่โปร่งใส ส่งผลให้ทรัพยากร ที่ควรถูกใช้เพื่อประโยชน์ส่วนรวมถูกเบี่ยงเบนไปใช้ในทางที่ไม่ชอบธรรม เป็นหนึ่งในปัญหาการทุจริตอย่างต่อเนื่อง โดยมักเกิดจากการใช้ช่องโหว่ในกระบวนการเพื่อเอื้อประโยชน์ให้กับผู้ประมูลบางราย หรือมีการเรียกรับสินบนจากผู้ประกอบการ การดำเนินการที่ขาดความโปร่งใสเช่นนี้ส่งผลให้เกิดการสูญเสียงบประมาณ ภาครัฐในหลายรูปแบบ ทั้งการจ่ายเงินในราคาที่สูงเกินจริง และการได้อุปกรณ์ที่ไม่ได้มาตรฐาน ส่งผลกระทบ ต่อเนื่องทำให้ไม่สามารถใช้ทรัพยากรของรัฐได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ ปัญหาดังกล่าวไม่เพียงแต่ก่อให้เกิด ความสูญเสียในทางเศรษฐกิจเท่านั้น แต่ยังทำลายความเชื่อมั่นของประชาชนต่อองค์กรภาครัฐ และระบบ การเมืองโดยรวมอีกด้วย (สำนักงาน ป.ป.ช., 2561)

ในประเทศไทย ปัญหาการทุจริตในกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐได้รับความสนใจจากสาธารณะ และมีการกล่าวถึงในสื่อมวลชนอยู่บ่อยครั้ง แม้ว่าจะมีความพยายามในการแก้ไขปัญหาด้วยการกำหนด นโยบาย กฎหมาย และระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ เพื่อเพิ่มความโปร่งใสและลดการทุจริต แต่การทุจริตยังคงเป็น ปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง ประชาชนส่วนใหญ่ยังคงมีความรู้สึกว่าการบริหารพัสดุภาครัฐขาดความ โปร่งใสและไม่สามารถตรวจสอบได้อย่างมีประสิทธิภาพ แม้จะมีการเคลื่อนไหวภาคพลเมืองเกิดขึ้นอย่าง กว้างขวาง แต่ยังไม่ปรากฏชัดเจนในระดับองค์การปกครองท้องถิ่นโดยเฉพาะการตรวจสอบการทำงานโดย ภาคประชาชนในรูปแบบของกลุ่มเฝ้าระวัง ที่ทำหน้าที่ในการติดตามและตรวจสอบการทำงานของกลุ่ม นักการเมืองที่ตนได้เลือกไปแล้ว เพื่อตรวจสอบการดำเนินงานอย่างสม่ำเสมอ โดยไม่เปิดโอกาสให้ฝ่ายบริหาร แสวงหาประโยชน์ จากการบริหารได้

จากปัญหาการบริหารพัสดุภาครัฐดังที่กล่าวมาข้างต้น จึงได้มีการตราพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้าง และการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560 มีผลบังคับใช้วันที่ 23 สิงหาคม พ.ศ. 2560 และกระทรวงการคลังได้ออกระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยหลักเกณฑ์การจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560 พร้อมกฎกระทรวงต่าง ๆ รวมถึง กฎหมายที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้ประกอบกับ พ.ร.บ. ฉบับดังกล่าว โดยให้ หน่วยงานของรัฐทุกแห่ง นำไปใช้เป็นหลักปฏิบัติ ซึ่งจะมุ่งเน้นให้เกิดความโปร่งใส ให้ผู้ประสงค์จะเสนอราคา ต่อภาครัฐ มีโอกาสแข่งขันกันอย่างเป็นธรรม และส่งเสริมให้ภาคประชาชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการ บริหารพัสดุภาครัฐ ตามมาตรา 11-13 แห่งพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ.

2560 เป็นบทบัญญัติที่มุ่งเน้นการสร้างความปลอดภัยในการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐผ่านการเปิดเผยข้อมูลในระบบอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งมีประโยชน์หลายประการ ได้แก่ การสร้างความปลอดภัยในกระบวนการจัดซื้อจัดจ้าง การเปิดโอกาสให้มีการแข่งขันอย่างเป็นธรรม ผู้ประกอบการสามารถเข้าถึงข้อมูลได้อย่างเท่าเทียมกัน และที่สำคัญคือประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลและตรวจสอบการใช้จ่ายงบประมาณของหน่วยงานภาครัฐได้ ซึ่งเป็นการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนในการติดตามตรวจสอบการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ อันเป็นกลไกสำคัญในการป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันและการใช้งบประมาณอย่างไม่มีประสิทธิภาพ และมาตรา 63 เป็นกลไกสำคัญที่กฎหมายกำหนดขึ้นเพื่อส่งเสริมความปลอดภัยในการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ โดยกำหนดให้หน่วยงานของรัฐต้องจัดให้ภาคประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการสังเกตการณ์ในขั้นตอนใดขั้นตอนหนึ่งของการจัดซื้อจัดจ้าง (กรมบัญชีกลาง, 2560)

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) เป็นหน่วยงานภาครัฐที่มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาท้องถิ่นและการให้บริการสาธารณะ เนื่องจากเป็นหน่วยงานที่ทำหน้าที่เป็นตัวกลางระหว่างรัฐบาลกลางและประชาชนในท้องถิ่น ทำให้สามารถปรับใช้นโยบายที่เหมาะสมกับบริบทของท้องถิ่นได้ดี ครอบคลุมทั้งด้านการพัฒนาเศรษฐกิจ การบริการสาธารณะ การสร้างเสริมศักยภาพชุมชน การเสริมสร้างประชาธิปไตย และการบริหารจัดการทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ การที่ อปท. สามารถดำเนินการตามบทบาทเหล่านี้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ จะเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ท้องถิ่นมีการพัฒนาอย่างยั่งยืน มีประชาชนที่มีคุณภาพชีวิตที่ดี และสังคมที่มีความเป็นประชาธิปไตยในทุกระดับ แต่ประสบกับข้อจำกัดด้านงบประมาณและทรัพยากรที่จำกัด การพัฒนาประสิทธิภาพในการบริหารพัสดุจึงเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่ง เพื่อให้สามารถบริหารจัดการทรัพยากรที่มีอยู่ได้อย่างคุ้มค่า และสามารถตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนได้อย่างเต็มที่ การบริหารพัสดุแบบมีส่วนร่วมจึงเป็นแนวทางที่ได้รับความนิยมมากขึ้นในยุคปัจจุบัน เนื่องจากการมีส่วนร่วมของประชาชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในระดับท้องถิ่นสามารถนำไปสู่การพัฒนากระบวนการบริหารพัสดุที่สอดคล้องกับบริบทและความต้องการของชุมชนได้มากขึ้น โดยเฉพาะในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีความใกล้ชิดกับประชาชน การนำกระบวนการมีส่วนร่วมเข้ามาประยุกต์ใช้ในการบริหารพัสดุ ไม่เพียงแต่ช่วยเพิ่มความปลอดภัยและความรับผิดชอบต่อสังคมเท่านั้น แต่ยังสามารถสร้างกลไกการตรวจสอบที่มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น การที่ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลโดยมีส่วนร่วมในการตรวจสอบและรายงานความผิดปกติที่เกิดขึ้นในกระบวนการบริหารพัสดุภาครัฐ จะช่วยเพิ่มความรับผิดชอบของหน่วยงานรัฐและลดโอกาสในการทุจริต (โกวิทย์ พวงงาม, 2563) อย่างไรก็ตาม ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนยังคงต่ำกว่าที่คาดหวัง ซึ่งเป็นผลมาจากปัจจัยหลายประการ เช่น การขาดการรับรู้ข้อมูล การเข้าถึงเทคโนโลยีที่จำกัด การขาดความเชื่อมั่นในระบบการเมืองและกฎหมาย รวมถึงปัจจัยทางสังคมและเศรษฐกิจอื่น ๆ

องค์การบริหารส่วนตำบลอ่าวลึกน้อย อำเภออ่าวลึก จังหวัดกระบี่ มีทั้งหมด 6 หมู่บ้าน ซึ่งประกอบด้วย หมู่ที่ 1 ไร่ใหญ่, หมู่ที่ 2 บากัน, หมู่ที่ 3 อ่าวลึกน้อย, หมู่ที่ 4 นาแค, หมู่ที่ 5 ควนโอ, และ หมู่ที่ 6 ศีรีวงศ์ เป็นพื้นที่ที่มีเอกลักษณ์ด้านทรัพยากรธรรมชาติและวิถีชีวิตท้องถิ่นที่แตกต่างจากพื้นที่อื่น มีพื้นฐานเศรษฐกิจมาจากภาคเกษตร ประมง และการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ซึ่งเกี่ยวข้องโดยตรงกับการใช้ทรัพยากรธรรมชาติในท้องถิ่น เช่น ป่าไม้ แหล่งน้ำ เหมืองแร่ และพื้นที่ชายฝั่งทะเล โดยเฉพาะในกระบวนการ

จัดซื้อจัดจ้างหรือโครงการพัฒนาต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรธรรมชาติในท้องถิ่น จึงมีความสำคัญที่ประชาชนจะมีส่วนร่วมในกระบวนการบริหารพัสดุภาครัฐเพื่อให้มั่นใจว่าการใช้งบประมาณหรือการบริหารพัสดุเหล่านี้เป็นไปตามหลักธรรมาภิบาลและไม่ทำลายทรัพยากรธรรมชาติ เช่น การจัดซื้อจัดจ้างที่เกี่ยวกับโครงการด้านสิ่งแวดล้อมหรือโครงสร้างพื้นฐานที่อาจมีผลกระทบต่อสุขภาพ และสภาพแวดล้อมของชุมชนในระยะยาว การที่ประชาชนมีส่วนร่วมในกระบวนการบริหารพัสดุภาครัฐ จะช่วยสร้างวัฒนธรรมการมีส่วนร่วมและความรับผิดชอบในหน่วยงานภาครัฐท้องถิ่น ทำให้เจ้าหน้าที่ภาครัฐปฏิบัติหน้าที่อย่างซื่อสัตย์ และคำนึงถึงผลประโยชน์ของประชาชนเป็นสำคัญ การมีส่วนร่วมในลักษณะนี้ยังช่วยเสริมสร้างความเชื่อมั่นและความไว้วางใจระหว่างภาครัฐกับประชาชนในท้องถิ่นให้แข็งแกร่งยิ่งขึ้น

ดังนั้น งานวิจัยนี้จึงมุ่งศึกษาแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการบริหารพัสดุภาครัฐตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลอ่าวลึกน้อย อำเภออ่าวลึก จังหวัดกระบี่ เพื่อต้องการทราบว่าประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลอ่าวลึกน้อย อำเภออ่าวลึก จังหวัดกระบี่ มีส่วนร่วมในกระบวนการบริหารพัสดุภาครัฐขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นอย่างไร โดยศึกษาเกี่ยวกับเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ ที่แตกต่างกันจะมีประชาชนมีส่วนร่วมในกระบวนการบริหารพัสดุภาครัฐแตกต่างกันหรือไม่ อย่างไร โดยเน้นไปที่การวิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนและความท้าทายที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องเผชิญในกระบวนการมีส่วนร่วมในกระบวนการบริหารพัสดุภาครัฐ รวมถึงเสนอแนะแนวทางการพัฒนาเพื่อให้เกิดการบริหารพัสดุที่มีประสิทธิภาพ โปร่งใส และสามารถตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนตามหลักธรรมาภิบาลในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลอ่าวลึกน้อย อำเภออ่าวลึก จังหวัดกระบี่ ได้อย่างแท้จริง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1) เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการบริหารพัสดุภาครัฐขององค์การบริหารส่วนตำบลอ่าวลึกน้อย อำเภออ่าวลึก จังหวัดกระบี่
- 2) เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการบริหารพัสดุภาครัฐตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลอ่าวลึกน้อย อำเภออ่าวลึก จังหวัดกระบี่
- 3) เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการบริหารพัสดุภาครัฐตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลอ่าวลึกน้อย อำเภออ่าวลึก จังหวัดกระบี่

กรอบแนวคิดในการวิจัย

กรอบแนวคิดที่ใช้ในการศึกษา “แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการบริหารพัสดุภาครัฐตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลอ่าวลึกน้อย อำเภออ่าวลึก จังหวัดกระบี่” ดังนี้

ตัวแปรต้น

ปัจจัยส่วนบุคคล

- เพศ
- อายุ
- ระดับการศึกษา
- อาชีพ
- รายได้



ตัวแปรตาม

ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการบริหารพัสดุภาครัฐตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลอ่าวลึกน้อย อำเภออ่าวลึก จังหวัดกระบี่

1. ด้านหลักนิติธรรม
2. ด้านหลักคุณธรรม
3. ด้านหลักการมีส่วนร่วม
4. ด้านหลักความโปร่งใส
5. ด้านหลักความรับผิดชอบ
6. ด้านหลักความคุ้มค่า



แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการบริหารพัสดุภาครัฐตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลอ่าวลึกน้อย อำเภออ่าวลึก จังหวัดกระบี่

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ขอบเขตการวิจัย

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลอ่าวลึกน้อย อำเภออ่าวลึก จังหวัดกระบี่ จำนวน 6,665 คน
2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลอ่าวลึกน้อย อำเภออ่าวลึก จังหวัดกระบี่ ซึ่งคำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่างจากจำนวนประชากร โดยใช้สูตรของ Taro Yamane ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบสัดส่วน (Proportion) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 378 คน
3. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย
 - 3.1 ตัวแปรต้น คือ ปัจจัยลักษณะส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้
 - 3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการบริหารพัสดุภาครัฐตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลอ่าวลึกน้อย อำเภออ่าวลึก จังหวัดกระบี่ คือหลักธรรมาภิบาล (Good Governance) ซึ่งประกอบด้วยหลักสำคัญ 6 ประการ คือ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็น การวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research) โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ซึ่งผู้วิจัยจะทำการศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากมุมมองผู้วิจัย โดยผู้วิจัยได้นำเสนอวิธีการวิจัย 2 วิธี ดังนี้

วิธีการวิจัยเชิงปริมาณ

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งแบบสอบถามสร้างขึ้นจากผลการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และสร้างแบบสอบถาม ให้ครอบคลุมตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน มีรายละเอียดดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลมีลักษณะเป็นแบบตรวจรายการ (Check List) ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ เป็นคำถามมีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามที่ใช้วัดระดับแนวทางการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการบริหารพัสดุภาครัฐตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลอ่าวลึกน้อย อำเภออ่าวลึก จังหวัดกระบี่ แบ่งเป็น 6 ด้าน 1) ด้านหลักนิติธรรม 2) ด้านหลักคุณธรรม 3) ด้านหลักการมีส่วนร่วม 4) ด้านหลักความโปร่งใส 5) ด้านหลักความรับผิดชอบ และ 6) ด้านหลักความคุ้มค่า ลักษณะของแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเป็นแบบสอบถามตัวเลขมาตราส่วนประมาณค่า (Numerical Rating Scales) 5 ระดับคือ มากที่สุด มากปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนวทางการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการบริหารพัสดุภาครัฐตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลอ่าวลึกน้อย อำเภออ่าวลึก จังหวัดกระบี่ มีลักษณะเป็นแบบสอบถามปลายเปิด (Open – Ended Question) โดยให้อิสระต่อผู้ตอบแบบสอบถามในการแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ

วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้เครื่องมือในการวิจัยคือการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview) โดยเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะแนวทางการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการบริหารพัสดุภาครัฐตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลอ่าวลึกน้อย อำเภออ่าวลึก จังหวัดกระบี่ เนื้อหาของคำถามจะเป็นลักษณะปลายเปิด แบ่งออกเป็น 3 ตอน

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค ในแนวทางการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการบริหารพัสดุภาครัฐตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลอ่าวลึกน้อย อำเภออ่าวลึก จังหวัดกระบี่

ตอนที่ 3 ข้อเสนอเพิ่มเติมเกี่ยวกับการนำเสนอแนวทางการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการบริหารพัสดุภาครัฐตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลอ่าวลึกน้อย อำเภออ่าวลึก จังหวัด

กระบี่ มีลักษณะเป็นแบบสอบถามปลายเปิด (Open – Ended Question) โดยให้อิสระต่อผู้ตอบแบบสอบถามในการแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้เก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

การวิจัยเชิงปริมาณ

การเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ ผู้วิจัยจะเดินทางไปยังสถานที่ต่าง ๆ ตามที่กำหนดไว้ และทำการแจกแบบสอบถามไปยังประชากรเป้าหมาย จำนวน 378 คน ผู้วิจัยจะอธิบายรายละเอียดของเนื้อหาภายในแบบสอบถามรวมถึงอธิบายวิธีการดำเนินการตอบแบบสอบถามด้วยตัวผู้วิจัยเอง และรอนประชากรเป้าหมายตอบแบบสอบถามจนครบถ้วน ซึ่งระหว่างรอรหัสประชากรเป้าหมายมีข้อสงสัยหรือปัญหาเกี่ยวกับการตอบแบบสอบถามผู้วิจัยจะตอบข้อสงสัยหรือแก้ไขปัญหานั้นในทันที

การวิจัยเชิงคุณภาพ

การเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ ได้แก่ แบบสัมภาษณ์เชิงลึกแบบกึ่งโครงสร้าง เป็นประเด็นคำถามที่ผู้วิจัยกำหนดขึ้น เพื่อเป็นแนวทางในการสัมภาษณ์ โดยการบันทึกเสียง และจดบันทึกคำสัมภาษณ์ จากกลุ่มตัวอย่างที่กำหนดไว้ จำนวน 10 ท่าน ประกอบด้วย คณะผู้บริหาร จำนวน 2 ท่าน สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 2 ท่าน ข้าราชการ จำนวน 3 ท่าน ผู้นำท้องถิ่น จำนวน 2 ท่าน และตัวแทนภาคประชาชน จำนวน 1 ท่าน เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค ข้อเสนอแนะ และแนวทางการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการบริหารพัสดุภาครัฐตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลอ่าวลึกน้อย อำเภออ่าวลึก จังหวัดกระบี่

การวิเคราะห์ข้อมูลสถิติที่ใช้

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้วิเคราะห์ข้อมูลสถิติที่ใช้ ดังนี้

การวิจัยเชิงปริมาณ

1) การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และ รายได้ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage)

2) การวิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการบริหารพัสดุภาครัฐขององค์การบริหารส่วนตำบลอ่าวลึกน้อย อำเภออ่าวลึก จังหวัดกระบี่ ทั้ง 6 ด้านคือ 1) ด้านหลักนิติธรรม 2) ด้านหลักคุณธรรม 3) ด้านหลักการมีส่วนร่วม 4) ด้านหลักความโปร่งใส 5) ด้านหลักความรับผิดชอบ และ 6) ด้านหลักความคุ้มค่า วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพื้นฐาน ค่าเฉลี่ย (Mean) และ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

3) การวิเคราะห์ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการบริหารพัสดุภาครัฐตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลอ่าวลึกน้อย อำเภออ่าวลึก จังหวัดกระบี่ ใช้วิธีการเก็บข้อมูลจากแบบสอบถามเป็นคำถามปลายเปิด (Open – End Questions) วิเคราะห์ผลการวิจัยโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Analysis) เพื่อนำเสนอความคิดเห็นเพิ่มเติมในประเด็นปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเชิงคุณภาพ

ในการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำผลการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) มาสรุปและวิเคราะห์ โดยใช้การวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive analysis) เพื่อสะท้อนปัญหา อุปสรรค ข้อเสนอแนะ และแนวทางการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการบริหารพัสดุภาครัฐตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลอ่าวลึกน้อย อำเภออ่าวลึก จังหวัดกระบี่ และการตรวจสอบความถูกต้องตรงประเด็นตามวัตถุประสงค์

สรุปผลการวิจัย

ในการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยทำวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณและข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยสามารถสรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

การวิจัยเชิงปริมาณ

1. ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 221 คน คิดเป็นร้อยละ 58.5 และเป็นเพศชาย จำนวน 157 คน คิดเป็นร้อยละ 41.5 มีอายุระหว่าง 31-40 ปี จำนวน 105 คน คิดเป็นร้อยละ 27.8 รองลงมาคือ อายุระหว่าง 51-60 ปี มีจำนวน 100 คน คิดเป็นร้อยละ 26.5 และน้อยที่สุด คืออายุ 61 ปีขึ้นไป จำนวน 29 คน คิดเป็นร้อยละ 7.7 มีวุฒิการศึกษาระดับประถมศึกษา จำนวน 97 คน คิดเป็นร้อยละ 25.7 รองลงมา มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 87 คนคิดเป็นร้อยละ 23.0 และน้อยที่สุด มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาโท จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 1.1 มีอาชีพรับจ้างทั่วไป/ค้าขาย จำนวน 81 คน คิดเป็นร้อยละ 21.4 ลำดับรองลงมาอาชีพเกษตรกร จำนวน 53 คน คิดเป็นร้อยละ 14.0 และน้อยที่สุด คืออาชีพครู อาจารย์ จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 4.2 และมีรายได้ต่ำกว่า 15,000 บาท จำนวน 210 คนคิดเป็นร้อยละ 55.6 รองลงมา มีรายได้ระหว่าง 15,001 - 25,000 บาท จำนวน 130 คน คิดเป็นร้อยละ 34.4 และน้อยที่สุดมีรายได้ 35,001 บาท ขึ้นไป มีจำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 2.1

2. ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการบริหารพัสดุภาครัฐขององค์การบริหารส่วนตำบลอ่าวลึกน้อย อำเภออ่าวลึก จังหวัดกระบี่ โดยรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มากที่สุดคือ ด้านหลักความคุ้มค่า รองลงมา ด้านหลักคุณธรรม ด้านหลักความรับผิดชอบ ด้านหลักการมีส่วนร่วม ด้านหลักความโปร่งใส และด้านหลักนิติธรรม

3. ปัญหา อุปสรรค ข้อเสนอแนะ และความคิดเห็นเพิ่มเติมจากผู้ตอบแบบสอบถามสามารถสรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

ปัญหา อุปสรรค

1) ปัญหาการขาดความรู้ ความเข้าใจและข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารพัสดุ

ประชาชนจำนวนมากยังไม่เข้าใจความสำคัญของการบริหารพัสดุภาครัฐ ไม่ทราบขั้นตอนวิธีการจัดซื้อจัดจ้าง หรือสิทธิของตนในการเข้าไปมีส่วนร่วม ตรวจสอบ และตั้งข้อสังเกตต่อโครงการต่าง ๆ ส่งผลให้ไม่มีแรงจูงใจในการเข้าร่วม และปล่อยให้เจ้าหน้าที่ของเจ้าหน้าที่โดยลำพัง

2) ปัญหาด้านการสื่อสารและการเข้าถึงข้อมูล

แม้พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 จะกำหนดให้ภาครัฐต้องเปิดเผยข้อมูลต่อสาธารณะ แต่ในพื้นที่ตำบลอ่าวลึกน้อย การเผยแพร่ข้อมูลมักกระทำผ่านช่องทางที่ไม่เอื้อต่อประชาชน เช่น เว็บไซต์ของ อบต. ที่ประชาชนจำนวนมากไม่สามารถใช้งานได้ หรือเอกสารราชการที่มีภาษายากต่อการเข้าใจ ส่งผลให้เกิดช่องว่างในการรับรู้ข้อมูล

3) ขาดความต่อเนื่องของกลไกการมีส่วนร่วม

กิจกรรมการมีส่วนร่วมของประชาชนส่วนใหญ่เกิดขึ้นเฉพาะในช่วงจัดทำแผนพัฒนาฯ หรือช่วงจัดเวทีประชาคม แต่ไม่มีการสร้างกลไกที่ถาวร เช่น คณะกรรมการตรวจสอบภาคประชาชน หรือเวทีติดตามผลหลังการดำเนินโครงการ ทำให้ขาดความต่อเนื่องและความยั่งยืนในการมีส่วนร่วมของประชาชน

ข้อเสนอแนะ

1) จัดอบรมพัฒนาองค์ความรู้และทักษะให้แก่ประชาชนเกี่ยวกับการจัดซื้อจัดจ้าง

องค์การบริหารส่วนตำบลอ่าวลึกน้อยควรจัดกิจกรรมอบรมเชิงปฏิบัติการที่อธิบายขั้นตอนการบริหารพัสดุภาครัฐ สิทธิและหน้าที่ของประชาชน รวมถึงวิธีการตรวจสอบและร้องเรียน ให้มีรูปแบบที่เข้าใจง่าย ใช้ภาษาท้องถิ่น และจัดขึ้นอย่างต่อเนื่อง

2) เพิ่มช่องทางการเผยแพร่ข้อมูลและวิธีการสื่อสารที่เหมาะสม

พัฒนาเทคโนโลยีสื่อสารสนเทศ โดยการปรับปรุงระบบการเผยแพร่ข้อมูล เช่น ใช้เสียงตามสายในชุมชน วิทูรชุมชน กลุ่มไลน์ หรือเพจเฟซบุ๊กขององค์การบริหารส่วนตำบลอ่าวลึกน้อย เพื่อประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับกระบวนการด้านพัสดุ ซึ่งเป็นช่องทางที่ประชาชนคุ้นเคย และเข้าถึงได้ง่าย นอกจากนี้ควรจัดทำเอกสารสรุปข้อมูลอย่างเป็นมิตรต่อผู้ใช้ เช่น แผ่นพับ หรือ อินโฟกราฟิก

3) สร้างแรงจูงใจและแรงขับเคลื่อนภายในชุมชน

ควรมีการยกย่องหรือให้รางวัลแก่บุคคลหรือชุมชนที่มีบทบาทในการส่งเสริมความโปร่งใสและการมีส่วนร่วม เช่น การมอบเกียรติบัตร การเผยแพร่เรื่องราวผ่านช่องทางของ อบต. เพื่อสร้างแบบอย่างและแรงบันดาลใจให้ชุมชนอื่น ๆ

4) การแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบภาคประชาชน

ควรส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนโดยการจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบภาคประชาชน ในโครงการจัดซื้อจัดจ้างที่มีมูลค่าสูง หรือมีผลกระทบต่อชุมชน เพื่อให้ประชาชนสามารถตรวจสอบและเสนอแนะแนวทางที่เหมาะสมได้

การวิจัยเชิงคุณภาพ

ผลจากการศึกษาข้อมูลเชิงคุณภาพโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ประกอบด้วย คณะผู้บริหาร สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ข้าราชการ ผู้นำท้องถิ่น และตัวแทนภาคประชาชน จำนวน 10 คน ประกอบด้วย คณะผู้บริหาร จำนวน 2 ท่าน สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 2 ท่าน ข้าราชการ จำนวน 3 ท่าน ผู้นำท้องถิ่น จำนวน 2 ท่าน และตัวแทนภาคประชาชน จำนวน 1 ท่าน ซึ่งเป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถ และความเข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการบริหารพัสดุภาครัฐขององค์การบริหารส่วนตำบลอ่าวลึกน้อย อำเภออ่าวลึก จังหวัดกระบี่ ผู้วิจัยได้นำมาเรียบเรียง และสามารถสรุปผลการศึกษาดังนี้

1. พบว่าในระดับพื้นที่อย่างองค์การบริหารส่วนตำบลอ่าวลึกน้อยนั้น กระบวนการบริหารพัสดุดูครอบคลุมตั้งแต่การวางแผนการใช้จ่ายงบประมาณ การจัดทำแผนพัสดุประจำปี การจัดซื้อจัดจ้าง ไปจนถึงการติดตามประเมินผลการใช้พัสดุ เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในทุกขั้นตอน องค์การบริหารส่วนตำบลอ่าวลึกน้อยมีช่องทางการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ เช่น เว็บไซต์ ระบบ e-GP การจัดเวทีประชาคม หรือการเผยแพร่เอกสารสาธารณะในพื้นที่สาธารณะ เปิดโอกาสให้ประชาชนสามารถติดตาม ตรวจสอบ และเสนอความคิดเห็นได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. ด้านปัญหาและอุปสรรคการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการการบริหารพัสดุภาครัฐขององค์การบริหารส่วนตำบลอ่าวลึกน้อย อำเภออ่าวลึก จังหวัดกระบี่ พบว่าปัญหาทางด้านโครงสร้างและกระบวนการบริหารจัดการของ อบต. ซึ่งยังคงดำเนินงานภายใต้กรอบระเบียบราชการที่มีความเข้มงวดและซับซ้อน แม้ว่าจะมีการกำหนดให้ประชาชนสามารถเข้าร่วมในขั้นตอนต่าง ๆ เช่น การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นหรือการจัดเวทีประชาคม แต่ในทางปฏิบัติแล้ว บทบาทของประชาชนมักถูกจำกัดให้อยู่ในระดับการรับฟังความคิดเห็นเท่านั้น ไม่ได้มีอำนาจในการตัดสินใจ หรือเข้าไปตรวจสอบอย่างแท้จริง กระบวนการมีส่วนร่วมจึงยังไม่พัฒนาไปสู่การมีส่วนร่วมอย่างมีพลัง และประชาชนยังขาดความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารพัสดุภาครัฐ ซึ่งประชาชนจำนวนไม่น้อยยังไม่เข้าใจว่า “พัสดุภาครัฐ” คืออะไร มีขั้นตอนอย่างไร และสามารถมีบทบาทตรงจุดใดของกระบวนการได้บ้าง ส่งผลให้เกิดการวางเฉย ไม่สนใจ หรือมองว่าเรื่องนี้เป็นหน้าที่ของหน่วยงานราชการเท่านั้น ทั้งที่ตามหลักการแล้ว ประชาชนมีสิทธิและหน้าที่ในการเข้ามามีส่วนร่วมโดยชอบธรรม

3. การเสนอแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการบริหารพัสดุภาครัฐตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล อ่าวลึกน้อย อำเภออ่าวลึก จังหวัดกระบี่ พบว่าจำเป็นต้องอาศัยการออกแบบกลไกและแนวทางที่ครอบคลุมทั้งในด้านโครงสร้าง ขั้นตอน และการสร้างความเข้าใจแก่ประชาชน รวมถึงการบูรณาการระหว่างภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจด้านพัสดุ วัฒนธรรมในบทบาทของตนในฐานะผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในกระบวนการบริหารภาครัฐ และควรจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบภาคประชาชนในโครงการต่าง ๆ รวมไปถึงการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการประชาสัมพันธ์ อบรมให้ความรู้ในกระบวนการพัสดุภาครัฐแก่ประชาชน

จากสาระสำคัญดังกล่าว ผู้วิจัยสามารถสังเคราะห์ออกมาเป็นแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการบริหารพัสดุภาครัฐตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลอ่าวลึกน้อย อำเภออ่าวลึก จังหวัดกระบี่ ตามรูปแบบดังนี้



ภาพที่ 2 รูปแบบการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการบริหารพัสดุภาครัฐตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลอ่าวลึกน้อย อำเภออ่าวลึก จังหวัดกระบี่

1. Public Participation หรือ การมีส่วนร่วมภาคประชาชน เป็นกระบวนการที่ประชาชนมีโอกาสดำเนินการในขั้นตอนต่าง ๆ ของการบริหารพัสดุภาครัฐ ไม่ว่าจะเป็นการกำหนดนโยบาย การดำเนินการ และการติดตามตรวจสอบ เพื่อให้การดำเนินการของภาครัฐสอดคล้องกับความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริง ซึ่งองค์ประกอบสำคัญของ Public Participation ที่สามารถเชื่อมโยงกันได้อย่างเป็นระบบ ได้แก่

- ตั้งคณะกรรมการภาคประชาชน ซึ่งเป็นการนำตัวแทนจากประชาชนเข้ามาร่วมในกระบวนการตัดสินใจ คณะกรรมการเหล่านี้ทำหน้าที่เป็นตัวแทนของประชาชนในการติดตาม ตรวจสอบ และให้ข้อเสนอแนะต่อการดำเนินงานต่างๆ ทำให้เกิดการถ่วงดุลอำนาจและเพิ่มความโปร่งใสในกระบวนการบริหารพัสดุภาครัฐ
- จัดเวทีประชาคม เป็นพื้นที่สำหรับประชาชนในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น อภิปรายปัญหา และร่วมกันหาแนวทางแก้ไข เวทีเหล่านี้เป็นช่องทางที่ประชาชนสามารถนำเสนอประเด็นที่สำคัญต่อชุมชน และเป็นกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างประชาชนกับเจ้าหน้าที่ของรัฐ

2. Communication and Information Systems Development หรือ การสื่อสารและการพัฒนาระบบสารสนเทศ เป็นกระบวนการสร้างและพัฒนาช่องทางการติดต่อสื่อสารเพื่อให้การถ่ายทอดข้อมูลข่าวสารด้านพัสดุภาครัฐมีประสิทธิภาพ โดยในยุคดิจิทัลปัจจุบัน การพัฒนาระบบดังกล่าวต้องเชื่อมโยงกับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศที่หลากหลาย ดังนี้

- ระบบ e-GP (Electronic Government Procurement) ทำหน้าที่เป็นแพลตฟอร์มหลักในการเผยแพร่ข้อมูลการจัดซื้อจัดจ้างของภาครัฐ ซึ่งต้องการการสื่อสารที่โปร่งใสและเข้าถึงได้ง่าย
- ช่องทางสื่อสังคมออนไลน์ต่างๆ เช่น ไลน์ เฟสบุ๊ก ซึ่งจะช่วยขยายการเข้าถึงข้อมูลให้ครอบคลุมกลุ่มเป้าหมายที่กว้างขึ้น โดยเฉพาะประชาชนทั่วไปที่ใช้แพลตฟอร์มเหล่านี้เป็นประจำ

- การจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์ต่างๆ โดยเนื้อหาที่เข้าใจง่าย เพื่อประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับกระบวนการด้านพัสดุภาครัฐ ในรูปแบบที่ประชาชนคุ้นเคย และเข้าถึงได้ง่าย เช่น แผ่นพับ หรือ อินโฟกราฟิก

3. Training and Knowledge Development หรือ การฝึกอบรมและพัฒนาองค์ความรู้ เป็นกระบวนการเสริมสร้างทักษะ ความรู้ และความสามารถของบุคลากรหรือกลุ่มเป้าหมาย โดยมีเป้าหมายเพื่อยกระดับขีดความสามารถด้านการบริหารพัสดุภาครัฐขององค์กรหรือชุมชนในภาพรวม ได้แก่

- การจัดอบรมเชิงปฏิบัติการด้านพัสดุ มุ่งเน้นการสร้างความเข้าใจเชิงลึกในกระบวนการจัดซื้อจัดจ้าง และระเบียบหรือกฎหมายที่เกี่ยวข้อง โดยเน้นการเรียนรู้ผ่านการปฏิบัติจริง การศึกษากรณีตัวอย่าง และการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า

- การพัฒนาศักยภาพแกนนำชุมชน เป็นส่วนที่ขยายผลจากการอบรมด้านพัสดุไปสู่การสร้างผู้นำที่มีความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ด้านพัสดุ และการเป็นตัวกลางในการพัฒนาท้องถิ่น

อภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการบริหารพัสดุภาครัฐตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลอ่าวลึกน้อย อำเภออ่าวลึก จังหวัดกระบี่ สามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการบริหารพัสดุภาครัฐตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลอ่าวลึกน้อย อำเภออ่าวลึก จังหวัดกระบี่ ในภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับงานวิจัยของ นันทพร อัครกุลไพโรจน์ (2562) ได้วิจัยเรื่อง “แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ของเทศบาลนครรังสิต อำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี” ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมกับการบริหารงานของทางเทศบาลนครรังสิต โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง อาจเนื่องมาจากประชาชนในพื้นที่ไม่ทราบ ถึงการเข้าถึงหรือเข้ามามีส่วนร่วมกับทางเทศบาล ซึ่งผลการวิจัยจะเห็นได้ว่าระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการบริหารพัสดุภาครัฐตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลอ่าวลึกน้อย อำเภออ่าวลึก จังหวัดกระบี่ สามารถพัฒนาการมีส่วนร่วมให้มากขึ้นได้ ตามหลักแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน จินตวิรี เกษมสุข (2561) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมจะช่วยให้เกิดกระบวนการสื่อสารที่เปิดกว้างมากขึ้น และทำให้ประชาชนสามารถร่วมกันคิด ตัดสินใจ และดำเนินการร่วมกับภาครัฐหรือองค์กรต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับ วชิรินทร์ อินทพรหม (2557) กล่าวว่า ในยุคดิจิทัลปัจจุบัน การมีส่วนร่วมของประชาชนได้ขยายขอบเขตไปสู่ช่องทางออนไลน์ ซึ่งเปิดโอกาสให้ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลและแสดงความคิดเห็นได้สะดวกและรวดเร็วยิ่งขึ้น

การมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการบริหารพัสดุภาครัฐถือเป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนาระบบธรรมาภิบาลในการบริหารราชการแผ่นดิน ประชาชนไม่เพียงแต่มีสิทธิในการเลือกตั้งผู้แทนเข้าไปบริหารประเทศเท่านั้น แต่ยังมิสิทธิและบทบาทในการติดตามตรวจสอบการทำงานของภาครัฐ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องการบริหารงบประมาณแผ่นดินซึ่งมาจากภาษีของประชาชนทุกคน

กระบวนการบริหารพัสดุภาครัฐเป็นกระบวนการที่มีความเสี่ยงต่อการทุจริตคอร์รัปชันสูง เนื่องจากเกี่ยวข้องกับการใช้จ่ายเงินจำนวนมาก การมีส่วนร่วมของประชาชนจึงเปรียบเสมือนกลไกการถ่วงดุลอำนาจที่สำคัญ ทำให้เจ้าหน้าที่รัฐต้องดำเนินการด้วยความระมัดระวังและรอบคอบ เพราะตระหนักดีว่ามีสายตาของประชาชนจับจ้องอยู่ เมื่อประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการสังเกตการณ์ ติดตาม และตรวจสอบการจัดซื้อจัดจ้างของหน่วยงานภาครัฐ จะทำให้เกิดความโปร่งใสในทุกขั้นตอน ตั้งแต่การกำหนดคุณลักษณะเฉพาะของพัสดุ การกำหนดราคากลาง การประกาศประกวดราคา การพิจารณาผลการประกวดราคา ไปจนถึงการตรวจรับพัสดุและการเบิกจ่ายเงิน การเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการในขั้นตอนต่างๆ หรือเป็นผู้สังเกตการณ์จะช่วยลดโอกาสการทุจริต และสร้างความเชื่อมั่นว่างบประมาณถูกใช้อย่างคุ้มค่า นอกจากนี้ การมีส่วนร่วมของประชาชนยังช่วยให้การจัดซื้อจัดจ้างตอบสนองต่อความต้องการที่แท้จริงของชุมชนและสังคม

ดังนั้น การมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการบริหารพัสดุภาครัฐไม่เพียงแต่ช่วยสร้างความโปร่งใสและลดการทุจริตเท่านั้น แต่ยังช่วยให้การใช้งบประมาณเกิดประสิทธิภาพสูงสุด ตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริง และนำไปสู่การพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน ทั้งนี้ ภาครัฐจำเป็นต้องสร้างกลไกและช่องทางที่เอื้อต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน ผลักดันให้เกิดธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการภาครัฐ และประชาชนเองก็ต้องมีความกระตือรือร้นในการเข้าไปมีส่วนร่วมด้วยความรับผิดชอบเพื่อประโยชน์ของส่วนรวมอย่างแท้จริง

ข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการบริหารพัสดุภาครัฐตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลอ่าวลึกน้อย อำเภออ่าวลึก จังหวัดกระบี่ มีข้อเสนอแนะ ดังนี้

5.3.1 ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

- 1) องค์การบริหารส่วนตำบลควรจัดให้มีเวทีประชาคมในระดับหมู่บ้านหรือชุมชนอย่างสม่ำเสมอ โดยเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ตั้งแต่การเสนอปัญหา ความต้องการ ไปจนถึงการติดตามและประเมินผล
- 2) ควรกำหนดบทบาทหน้าที่ของผู้นำชุมชนให้ชัดเจนในกระบวนการบริหารพัสดุ เช่น การเป็นตัวกลางในการสื่อสารข้อมูล การระดมความคิดเห็นจากประชาชน และการรายงานผลการดำเนินงาน
- 3) ควรส่งเสริมการมีส่วนร่วมของเยาวชนและกลุ่มเปราะบางในสังคม เช่น ผู้สูงอายุ คนพิการ ผ่านโครงการพัฒนาเยาวชน หรือกิจกรรมที่เชื่อมโยงระหว่างกลุ่มเป้าหมายกับกระบวนการพัสดุภาครัฐ

5.3.2 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

- 1) ควรส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนโดยการจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบภาคประชาชน ในโครงการจัดซื้อจัดจ้างที่มีมูลค่าสูง หรือมีผลกระทบต่อชุมชน เพื่อให้ประชาชนสามารถตรวจสอบและเสนอแนะแนวทางที่เหมาะสมได้

2) ควรออกแบบระบบประชาสัมพันธ์เชิงรุก (Proactive Communication) โดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เช่น เว็บไซต์ อปต. เพจเฟซบุ๊ก กลุ่มไลน์ชุมชน หรือแอปพลิเคชัน เพื่อเผยแพร่ข้อมูลโครงการ แผนการจัดซื้อจัดจ้าง และผลการดำเนินงานอย่างโปร่งใส

3) หน่วยงานควรจัดให้มีหลักสูตรอบรมความรู้เกี่ยวกับระเบียบพัสดุภาครัฐ โดยร่วมกับสำนักงานคลังจังหวัด หรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นๆ สื่อสารผ่านช่องทางที่ประชาชนคุ้นเคย เช่น วิทยุชุมชนหรือโซเชียลมีเดีย พร้อมจัดทำคู่มือประชาชน เพื่อสร้างความเข้าใจและส่งเสริมศักยภาพของประชาชนในการมีส่วนร่วม

5.3.3 ข้อเสนอแนะเพื่อทำวิจัยต่อไป

1.) ควรศึกษาวิจัยเปรียบเทียบในเรื่องลักษณะเดียวกันในพื้นที่อื่น ๆ ที่ใกล้เคียงกัน เพื่อเปรียบเทียบผลการวิจัย และใช้เป็นแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการบริหารพัสดุภาครัฐตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลอ่าวลึกน้อย อำเภออ่าวลึก จังหวัดกระบี่

2.) ควรศึกษาปัจจัยอื่น ๆ ที่ส่งผลต่อการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการบริหารพัสดุภาครัฐตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลอ่าวลึกน้อย อำเภออ่าวลึก จังหวัดกระบี่ เช่น ด้านสังคม การเมือง สิ่งแวดล้อม ศาสนาและวัฒนธรรม เป็นต้น

3.) การศึกษากลไกการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการบริหารพัสดุภาครัฐตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลอ่าวลึกน้อย อำเภออ่าวลึก จังหวัดกระบี่และแนวทางที่ครอบคลุมทั้งในด้านโครงสร้าง ขั้นตอน และการสร้างความเข้าใจด้านพัสดุภาครัฐแก่ประชาชน รวมถึงการบูรณาการระหว่างภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง

บรรณานุกรม

กรมบัญชีกลาง. (2560). พระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560.

กรุงเทพฯ : กระทรวงการคลัง.

โกวิท พวงงาม. (2563). การเสริมสร้างธรรมาภิบาลและความโปร่งใสในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น.

King Prajadhipok's Institute Journal, 22(1), 15-32.

กวิทธิพิศ ชาญพิพัฒน์ไพบุลย์. (2564). การปรับปรุงคุณภาพการบริการภาครัฐเพื่อความโปร่งใสและมีธรรมาภิบาล. วารสารการบริหาร การจัดการ และการพัฒนาที่ยั่งยืน, 3(2), 45-60.

จินตวีร์ เกษมสุข. (2561). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน. วารสารวิชาการ

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร, 9(2), 123-135.

วัชรินทร์ อินทพรหม. (2557). รูปแบบการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นของประชาชน. วารสาร

บัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์, 8(3), 278-289.

สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ. (2561). แนวทางการตรวจสอบ

ความโปร่งใสในการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ. สำนักงาน ป.ป.ช.